

een mooie zomer

door Frank Hellemans

Haar echte naam is Claire Weyens. Ze werd geboren te Hasselt 9 maart 1924. Ondertussen gaat ze door het leven als Clara Haesaert, haar *nom de plume* die ze ontleende aan die van haar man Gentil Haesaert.

Clara Haesaert was een literaire netwerkster toen het woord nog niet bestond, maar eerst en vooral was ze dichteres, ook al heeft ze zelf de neiging om haar poëtische brille onder de korenmaat van haar talloze literaire hand- en spandiensten voor de goede (literaire) zaak te zetten.

proloog

Toen Clara Haesaert tien jaar geleden in de Beursschouwburg haar tachtigste verjaardag vierde, lag er een plan op tafel om bij uitgeverij EPO een boek te maken rond haar onblusbare activiteiten als schrijfster én stichtend lid van talloze literaire initiatieven die nu nog mee het gezicht bepalen van de Vlaamse literatuur. ‘Vijftig jaar literair leven’ was de werktitel ervan, met als toemaatje: ‘Herinneringen en getuigenissen’.

Het boek is er jammer genoeg nooit gekomen maar er circuleert wel een typoscript waarin Clara zelf in zevenentwintig fragmenten herinneringen ophaalt, onder andere aan haar vroegste jaren in Beringen-Mijn en de oorlogsjaren in Brussel en kort daarna. Het is weinig geweten dat Clara niet alleen dichtte maar ook *prosateur* was. Ze publiceerde ooit vier korte verhalen en won met het Venetiaanse reisverhaal ‘Ontmoeting met Antonio’ (1952) een literaire prijs.

In deze gelegenheidsbrochure naar aanleiding van haar negentigste verjaardag komt dit onbekende autobiografische werk voor het eerst boven water. Na een korte voorstelling van Clara’s verdiensten als auteur in een

eerste luik en een overzicht van haar voornaamste literaire initiatieven in een tweede, krijgt Clara uiteindelijk zelf het woord, zoals ze zich belangrijke evenementen of mensen uit haar kinder- en jeugdijaren herinnert.

Daarnaast bevatte het boek-in-wording ook getuigenissen van vrienden-initiatiefnemers die samen met haar belangrijke literaire instellingen of evenementen in het Vlaamse literaire veld uit de grond stampten: haar man Gentil blikt terug op het ontstaan van het Internationaal Kunstencentrum Taptoe te Brussel, Gaston Van Camp onderstreept haar centrale rol in het tot stand komen van de Jeugdboekenweken vanaf 1971, Frank De Crits reconstrueert het rijke verleden van de Brusselse Middagen van de Poëzie, Bart Mesotten onderlijnt haar onmisbare rol in het ontstaan van het Haikoe centrum. Ook Wim Van Rooy deed zijn duit in het zakje als hij het over haar engagement in de PEN-club heeft. Ten slotte wordt haar onverdroten inzet voor vertalers en vertaalbeleid in de verf gezet. Wanneer in het tweede deel van deze brochure de spots op haar tomeloze inzet voor allerlei literaire initiatieven worden geplaatst, zullen deze bevoorrechte getuigen eveneens aan bod komen.

Op die manier brengt 'Een mooie zomer' een driestemmige hulde aan het ongemeen rijke leven van Clara Haesaert als schrijfster én literaire duivelskunstenaar. Haesaert was misschien wel de eerste literaire feministe van de Vlaamse letteren in de twintigste eeuw, samen met Maria Rosseels.

Wanneer vandaag schrijfsters meer en meer de dienst uitmaken in de Vlaamse en Nederlandse literatuur is dat voor een belangrijk deel te danken aan haar onverdroten inzet voor de Vlaamse literatuur in het algemeen en voor de vrouwelijke stem in die literatuur in het bijzonder.

Misschien moet dat boek er toch ooit eens komen.

de kantelmomenten van de poëzie

Al wie Clara ontmoet, is gecharmeerd door haar klaterende verschijning en zo komt ook haar poëzie op de lezer af: vol licht en kleur, maar niet zonder

weerhaakje. Het is die plotse stemmingswisseling die Haesaerts poëzie een speciaal cachet geeft. Ja, ze omarmt het leven en bezingt zijn ogenblikkelijke verleidingen, maar opgepast: die sensaties duren slechts even en kantelen dan dikwijls naar een minder voor de hand liggende, mysterieuze betekenis. Haar heldere poëzie leeft bij de gratie van plotse rimpelingen.

Haar eerste bekroonde gedicht, 'De man' (1951), van de toen zevenentwintigjarige Clara Haesaert eindigde reeds met een anticlimax: 'Hier werd genoeg bemind / het venster blijft gesloten.' Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat Haesaert op het einde van haar dichterlijke loopbaan als zeventigster uiteindelijk haiku's is gaan schrijven. Toen ik haar in december 2001 voor *Knack* interviewde, vertelde ze voluit over wat voor haar de essentie van een goede haiku was. Ze onthulde daarbij in een adem ook hoe haar eigen poëzie werkt: 'Een goede haiku bevat een zogenaamd haikumoment, een ogenblik of cesuur waar het gedicht kantelt en waar het kleine uitzicht biedt op het grote. De Japanse grootmeesters wilden door het registreren van een nauwelijks waar te nemen verandering in de natuur iets van het grote verhaal suggereren. In het kleine het grote laten zien: dat is de bedoeling van haikuschrijvers.' In het kleine het grote laten zien, zo kan je het best Haesaerts 'kantelende' poëzie zelf typeren.

Ze debuteerde als dichteres met *De overkant*, haar eerste poëziebundel uit 1953, en publiceerde tot 1995 (*Voorbij de laatste vijver*) zeven bundels vol vitalistisch vuur die vaak rond één markante zinnelijke gewaarwording cirkelen.

Haar sensuele poëzie werd twee keer gebloemleesd: eerst in *Spel van vraag en aanbod* (1970) en later door Mark Maes in *Levenslang het vermoeden* (1993).

Clara Haesaert debuteerde in de jaren vijftig van de twintigste eeuw met gedichten die qua lichamelijke thematiek en intens coloriet nauw aansloten bij hetgeen haar meer beroemde mannelijke tijdgenoten – de zogenaamde Vijftigers – in hun gedichten deden. Lucebert, Hugo Claus &

co zongen toen in hun experimentele gedichten de woorden los van hun oorspronkelijke betekenis.

Haesaert waagde zich niet zo ver in haar dichtelijke vrijheid. Zij had niet de behoefte aan hemelbestormerij. No nonsense maar toch bevolgen maakte ze neoklassieke gedichten die nauw aansloten bij de eigen vrouwelijke sensualiteit. Dat ze niet gewild modernistisch schreef maar 'gewoon' wat ze te zeggen had, maakt dat haar poëzie ook vandaag nog altijd heel leesbaar is en vaak een tonisch effect heeft. Wie haar augustusgedicht hier leest, krijgt als vanzelf zin in de liefde en het leven. Kortom, Clara's klare literaire zeggingswijze slaat ook vandaag nog gensters.

Augustus gloeit
met schuim op de daken
en smelt
de huid vol goud.

Met de kreet van de merel
en de roep van de duif
scheurt 's morgens het dal uit de nevel
en sidderend zaait het licht
in het ontwakende oog
de vroege begeerte.

Zonnegensters in de verstrengeling
augustus gloeit.

uit *Omgekeerde volgorde*, 1961

literair netwerkster van het eerste uur

Haesaert leek voorbestemd tot een leven als onderwijzeres-lerares maar een inspectrice die vond dat haar stemgeluid als turnlerares te weinig dwingend was, besliste daar anders over. Ze kon in 1945 aan de slag als

ambtenaar in Brussel en zou in die Brusselse biotoop heel wat bereiken. Na veel examens en tussenstapjes wordt ze in de jaren vijftig opgemerkt door Emile Langui, kunsthistoricus en toenmalig directeur-generaal Kunst en Letteren. Hij loodst haar vanaf 1959 binnen in de administratie van de letteren waar ze assistent-adviseur werd van Karel Jonckheere en Bert Decorte.

Haesaert had zich in de jaren vijftig vooral in de kijker gewerkt door haar eigen poëzie, door het opstarten van een nieuw literair tijdschrift (*De Meridiaan*) en door in Brussel een Internationaal Kunstencentrum (Taptoe) uit de grond te stampen samen met haar man Gentil Haesaert.

1951-1960 oprichting *De Meridiaan*, tijdschrift voor Letteren en Plastische Kunsten, niet toevallig zo genoemd naar de Brusselse straat waar Haesaert als ambtenaar werkte. Wie Haesaerts werk leest, merkt echter ook dat ze iets heeft met de intensiteit van de zon op de meridiaan of de middag. In dit blad wou Haesaert literatuur en plastische kunsten met elkaar confronteren, zoals ze ook haar hele leven lang schrijvers en schilders in hun kunstenaarschap bij elkaar wou brengen. Het kruim van de Vlaamse letteren publiceerde tijdens de jaren vijftig in dit blad: van Ivo Michiels en Hugues Pernath tot Gust Gils, Nic Van Bruggen en Tone Brulin.

‘In november 1950 verscheen in *De Gazet van Antwerpen* een artikel van de hand van de dichter Pieter Geert Buckinx met als titel ‘De jongeren zijn te tam’. Verontwaardigd kroop ik in mijn pen en schreef een antwoord: ‘Buckinx vergaloppeert zich’, dat prompt werd opgenomen. In mei-juni verscheen dan het eerste nummer van *De Meridiaan*. Voor het juli-augustusnummer van 1953 kregen we van Henry Miller, die we bij Maurice Wyckaert thuis hadden ontmoet, een eigenhandig geschreven artikel ‘Impressions of Bruges’ en ‘Is fiction?’ In april 1960 besloot ik het tienjarig bestaan van het blad af te sluiten met een bloemlezing.’ **Clara Haesaert**

1955-1957 stichting Internationaal Kunstencentrum Taptoe (met galerie) met maandelijks literaire lezingen samen met haar echtgenoot Gentil Haesaert. Clara en Gentil Haesaert brachten de *fine fleur* van de toenmalige artistieke vernieuwing gedurende twee jaar samen in dit huis van de kunsten: van Asger Jorn en Hugo Claus tot Roger Raveel.

‘Waren de eerste tentoonstellingen al een succes geweest, dan zouden het toch de persoonlijke tentoonstellingen van Wyckaert, Jorn, Ting, Reinhoud en Claus zijn die de belangstelling ver zouden overtreffen. Er groeide volop belangstelling voor Taptoe, zowel in binnen- als buitenland. Maar het succes werd uiteindelijk een uittocht: Reinhoud trok met Pierre Alechinsky naar Parijs, Asger Jorn werkte in Albisola en Maurice Wyckaert vond contacten in Duitsland en Italië. Clara en ikzelf kregen nieuwe opdrachten bij het ministerie van Cultuur en na de tentoonstellingen van Antoine Mortier en Paul Snoek werd besloten Taptoe in februari 1957 te sluiten.’

Gentil Haesaert

1959-2009 medewerkster, secretaris en voorzitter van de Brusselse Middagen van de Poëzie

‘Ik heb Cocteau aangeraakt’, aldus Clara Haesaert over de eerste keren dat ze vanaf de oprichting van de Brusselse Middagen van de Poëzie in 1948 er ’s middags naartoe trok om haar ambtenarenbestaan eventjes *on hold* te zetten. Op 1 februari 1949 werd de eerste Nederlandstalige middag georganiseerd met toenmalig minister Herman Vos. In de jaren zestig kwamen haast alle bekende Nederlandstalige auteurs – van Remco Campert en Simon Vinkenoog tot Hugo Claus en Hugues Pernath – er langs. Vanaf 1980 werd Haesaert voorzitter van de Middagen en timmerde ze samen met Frank De Crits verder aan de weg van de verspreiding van het creatieve woord in Brussel. Begin 2010 werden de Middagen na zestig jaar werking afgerond, nadat heel wat nieuwe initiatieven in het Brusselse deze functie hadden overgenomen.

‘Men kan met zekerheid stellen dat de Middagen ondertussen een begrip in onze literatuur geworden zijn. De link met het literatuurminnend publiek werd in 1949 gelegd: tussen de twaalf en veertien middagen per jaar, met grosso modo zestig toehoorders per middag gedurende vijftig – à zestigduizend belangstellenden. De Middagen hebben ondertussen zonen en dochters gekregen in Gent, Antwerpen, Mechelen, Leuven enzovoorts. Verenigingen als Het beschrijf en Behoud de Begeerte hebben heel wat aan de Middagen te danken.’ **Frank De Crits**

1967 penningmeester en levenslang engagement voor PEN

‘Haar plaats in de PEN lijkt me perfect aan te sluiten bij haar progressieve engagement, wars van elke modieuze ijdeluiterij, derde weg of links populisme. Soms doet haar optreden me denken aan de Britse Amy Dawson Scott, de grondlegster van PEN, die in het begin van de jaren twintig van de vorige eeuw de grondslagen legde voor wat later PEN zou worden.’ **Wim Van Rooy** (oud-voorzitter PEN)

1972 organisatie eerste Jeugdboekenweek in Hasselt, die in 1976 leidde tot de stichting van het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur dat later zou opgaan in de Stichting Lezen

‘We waren jong en boordevol enthousiasme, misschien wat onbesuisd en betweterig maar dat kwam omdat we werkten aan – en soms vochten voor – een product waarin we rotsvast geloofden: ‘het betere jeugdboek’, zoals dat toen met een een zwaarwichtige, didactische term heette. Tussendoor taptten we natuurlijk flink wat lol. En vooral, we werden vrienden. ‘We’, dat waren een handvol schrijvers van jeugd- en kinderboeken uit de late jaren zestig. We moesten in die tijd nogal opboksen tegen de onverschilligheid van media en de goegemeente. In de literaire wereld botsten we op onbegrip en/of minachting van de échte, de ‘volwassen’ schrijvers. Want

schrijven voor niet-volwassenen, dat deed je toch omdat je het ‘grotere’ werk niet aankon?’ **Gaston Van Camp**

1976 stichting Haiku-centrum Vlaanderen

‘De haikumensen wisten niet goed hoe men organisatorisch met literatuur moest omgaan. We beukten onze hoofden met de vraag: wat kunnen we voor haiku nog meer doen dan een tijdschrift uitgeven en proberen goede haiku’s te schrijven? Volgens Clara kwamen er hoegenaamd geen hoofdbeukens aan te pas: ‘We houden een nationale haikudag’, zei ze. En zo geschiedde op 17 december 1977 in hartje Brussel.’ **Bart Mesotten** (bij hem thuis in Overijse werd het Haiku-centrum opgericht)

1998 medestichter Het beschrijf met Paul Buekenhout in Brussel

‘Dat een jonge vereniging als Het beschrijf in december 2003 haar vijfde verjaardag vierde met drie oude rakkers van de Nederlandse poëzie (Hugo Claus, Cees Nooteboom en Remco Campert), vond Clara net goed. ‘Ik ben ouder dan Hugo, ouder dan Nooteboom en Campert’, zei ze. ‘Op m’n tachtigste voel ik me jonger dan vele mensen van twintig of dertig, voegde zij daaraan toe. Goed voor mij, jammer voor die jonkheid.’ Ze lachte breeduit.’ **Paul Buekenhout**

Daarnaast was Haesaert ook betrokken bij de oprichting van de John-Flandersprijs in Averbode (1972), de oprichting van het Diapason Vertaalcentrum en Vereniging voor Literaire Vertalers (1983) en de oprichting plus organisatie van het schrijfatelier De Derde Meridiaan (1994-2008) in Brussel. Haesaert ontwikkelde met andere woorden een tomeloze inzet waarbij ze vooral een groot hart toonde voor de jeugdliteratuur, de vertalers en de ontluikende wereld van de schrijfcursussen.

Maar ook buiten de letteren en de kunst was ze actief. Zo maakte Haesaert jarenlang deel uit van de Nationale Vrouwenraad, onder andere als covoorzitter van de Culturele Commissie. Toen de Anna Bijns-stichting in 1989 te Antwerpen werd opgericht om de vrouwelijke stem in de Vlaamse literatuur meer weerklank te geven, tekende Haesaert ook weer present als een van de medestichtsters.

Clara herinnert zich

Clara 2,5 jaar (1926)

‘Mijn eerste herinnering is visueel. Een hoog raam waarin onderaan nog net het hoofd van mijn moeder te zien is. Twee jaar en zes maanden oud was ik toen ik naar de eerste klas van de bewaarschool mocht. Mijn twee benen waren toen al niet even lang. De dokter had verklaard dat het wel in orde zou komen nadat hij mij op de keukentafel had gelegd en na minutieuze metingen merkte dat het linkerbeen iets korter was dan het rechter. Ik kon alleen lopen als ik ergens steun vond, al was het maar een vinger. In lopen of stappen ben ik nooit goed geworden. Als ik een trap afloop, zoek ik nog altijd steun, meestal een schouder, om veilig beneden te geraken.’

Clara 4 jaar (1928)

‘Enkele minuten over zessen kwam onze pa thuis. Hij werkte als chef van de drukkerij op de Mijn van Beringen (‘Les Charbonnages de Beringen’). In 1928 verhuisden we van de Cité naar de pas gebouwde Bediendenwijk nr. 11. Vaag zie ik nog de verhuishagen met de meubels die afgeladen worden. In die gerieflijke woning heb ik mij gelukkig gevoeld. Ik sliep ook aan de voorkant in het grote witgelakte ijzeren bed, zodat ik op zomeravonden de repetities kon volgen van de harmonie die op de kiosk kwam spelen. Ik ging ook mee kijken op winteravonden naar het grimeren van onze pa bij de

toneelverenigingen in Koersel. Als *De lustige weduwe* werd gespeeld stond ik heel trots achter de scène naast de vedetten terwijl onze pa hun de snorren oplakte en het gezicht van die mooie vrouwen poederde. Ik zal de geur van dat grimeersel nooit vergeten! (...) De zondagnamiddag met de stoomtram naar Beringen, vertrekkend aan het Administratiegebouw van de Mijn naar het tramstation in Beringen, naar grootmoeder *Moeklaar* (Clara Cuppens) die er een kruidenierswinkel open hield. Al die geuren, vooral van de grote ton met petroleum, waar de schippers die aan het kanaal lagen hun kruikjes kwamen vullen voor de verlichting met petroleumlampen. Het geluid van de pomp die de olie naar boven dreef in de trechter. En dan de ruwe withouten kratten met de grote zwarte letters *Sancta Clara*. Minutenlang bleef ik staren naar die woorden.'

Clara 13 jaar (1937) en tienerjaren tijdens WO II

'De Zusters van het Heilig Graf drongen er bij mijn ouders op aan dat ik naar Turnhout zou gaan, naar de normaalschool, om voor onderwijzeres te studeren. En zo vertrok ik op mijn dertiende met de trein naar Mol om daar over te stappen en de stoomtram naar Turnhout te nemen. Later heb ik in de zomer van 1941 en 1942 dat traject per fiets afgelegd. Ooit met 40 kilo aardappelen op het bagagerek. Ik kreeg toen ook altijd een lichtgrijs zelfgebakken brood mee, waar ik nog van at toen het zelfs al licht beschimmeld was. Thuis had onze pa, in een heel groot Liebig-blik, gedurende enkele dagen melk verzameld, zodat hij, een paar uur al schuddend en met veel geduld, lekkere boter bijeen karnde om mij een mooi confituurpotje echte boter te kunnen meegeven.'

'In de zomer van 1941 heb ik samen met de onderpastoor een afdeling van de Vlaamse meisjesgidsen opgericht. Ons ma had van een brede donkerblauwe plooirok een uniform laten maken. Daarop een lichtbruine lederen riem, een eveneens donkerblauwe vilten scoutshoed, mooie ecrukleurig gebreide kniekousen met slingermotief en bruine molières: ik kon heel fier naast mijn groep van kleine meisjes door de

straten van de Cité stappen.’

‘In de zomer van 1943 greep de mijnramp plaats en in 1944 werden de cité’s gebombardeerd. In september 1944 begon ik les te geven in het zevende jaar van de Oefenschool van de Normaalschool van de Ursulinen in de Molenbeekstraat te Laken, Brussel. Vanuit het Heilig Graf had men mij aanbevolen. Om in Brussel te geraken moest ik met de stoomtram naar Diest en dan verder tot aan het Sint-Joostplein. Op een keer, in de buurt van Sint-Joris-Winge, kwamen heel laag enkele jachttoestellen over gevlogen. Wij sprongen met onze bagage de velden in, net op tijd voordat we het gekletter van de mitrailleurs hoorden. Een andere keer stopte de tram reeds in Blauwput. Leuven was die nacht gebombardeerd. Sleurend aan mijn zware koffer trok ik door Leuven. Uit de platgebombardeerde huizen kwam nog rook, mensen liepen in paniek rond, roepend en huilend. Ik geraakte tot aan de Naamse Poort waar de tram naar Brussel vertrok, waar we om zeven uur ’s avonds eindelijk aankwamen. Van zeven tot zeven: het was een lange, zware dag geweest. Terug op de mansarkadekamer, waar ik sliep met twee andere leraressen, viel ik als verdoofd in slaap.’

‘In de zomer was het daar stikkend warm, en in de winter bevroor het water in de lampetkannen. Ook daar werden we trouwens gebombardeerd. Ik gaf de leerlingen steeds de raad met het hoofd in een hoek of alleszins zo dicht mogelijk bij een muur te gaan liggen. Ik lag daar met een paar kinderen in m’n armen, samengekropen in een hoek met een tiental anderen. Want ik wist van foto’s uit Duitsland dat de hoekmuren van een huis bij vernieling het langst overeind bleven staan. De lessen werden toen uiteindelijk gestaakt. Ik ging terug naar huis en ben er nooit meer weergekeerd.’

‘In de zomer van 1945 kwam meneer Schouteden, Inspecteur bij Openbare Bibliotheek, bij ons ma in de voormiddag dikwijls een kopje echte koffie drinken. Op een dag heeft hij dan een briefje geschreven voor zijn vriend, de dichter Pieter Geert Buckinx, die secretaris was van het Vaste Wervingssecretariaat in de Meridiaanstraat te Brussel, om te vragen

of hij mij niet aan werk kon helpen bij een of ander ministerie. Buckinx ontving mij vriendelijk verbaasd, want ik had enkele gedichten meegenomen. Mij werden toen de pensioendossiers van de leerkrachten van het Vrij en Rijksnormaalonderwijs toevertrouwd. Ik kreeg een bureau en een acajou stoel met rug- en armleuningen en groen lederen zitvlak, waarin ik verdronk. Ik, klein blond meisje van amper 47 kilo.'

Clara 19 jaar (1943)

'Zondagochtend hoorde ik op Radio 1 Ingrid Lieten, toenmalig directeur van De Lijn, vertellen dat 'Als ic can' haar levensmotto was. 'Als ic can' was de titel van het allereerste boek dat ik destijds in Turnhout kocht en dat over het leven van Vlaamse Primitief Jan van Eyck ging. Ik weet nog hoe ik toen erg ontroerd was door die biografie over van Eyck. Diezelfde sterke emotie had ik ook toen ik daarna het levensverhaal van de Italiaanse beeldhouwer Benvenuto Cellini las. In de winter van 1943 kocht ik een buste van Beethoven in Hasselt. En die kop staat nu nog altijd op de kleerkast. Ik vraag me nog steeds af hoe hij al die verhuizingen heelhuids is doorgekomen.'

Clara 23 jaar (1947)

'De brand van 27 juli 1947 heeft bijna alles vernield in het gebouw van het Ministerie van Openbaar Onderwijs op de Leuvense weg in Brussel, waar ik toen werkte. Er waren achttien doden. Gentil (Haesaert) heeft mij van het dak gehaald en ik liep verder door de corniche naar een dakvenster van het daarnaast gelegen gebouw van het Belgisch Staatsblad. Toen ik beneden op straat stond, heb ik Gentil opnieuw ontmoet. Hij ging met mij naar de apotheker om mijn door glasscherven veroorzaakte verwondingen te laten verzorgen.'

Clara 84 jaar (2008)

‘Of het nu een schilder, een schrijver, een beeldhouwer of een componist is, het creatieve werk laat zich niet dwingen in het karkas van een planning. De zuivere aandrang én de realisatie van een creatieve impuls moeten volledig autonoom tot stand kunnen komen.’

epiloog

Clara Haesaert is op haar negentigste een van de laatste der Mohikanen: een ambtenaar die daarnaast ook letterkundige was. Zoals de priester-dichter is de ambtenaar-schrijver tot uitsterven gedoemd in de ontzuilde Vlaamse samenleving van de eenentwintigste eeuw. Samen met haar vroegere collega Frank De Crits is zij een van de weinige overblijvende dinosauriërs uit dat tijdperk.

Toen Haesaert als letteren-ambtenaar in de jaren vijftig van de twintigste eeuw aantrad, maakten andere ambtenaren-schrijvers, zoals Karel Jonckheere en Bert Decorte – die Haesaert trouwens assisteerde – de dienst uit. Haesaert was de eerste vrouwelijke ambtenaar die meedraaide in het officiële letterencircus.

Als *powerbroker* in het literaire wereldje, heeft Haesaert het onderste uit de kan gehaald. Zij lag mee aan de basis van het rijke Vlaams-Brusselse literaire wereldje dat vandaag met Het Beschrijf en Passa Porta resoluut de internationale kaart heeft getrokken. En zij heeft de Vlaamse jeugdliteratuur de uitstraling bezorgd die ze nu meer dan ooit – ook buiten België – geniet.

Als dichteres – en wie weet: proza-auteur – had Haesaert misschien nog meer in haar mars gehad. Maar ze koos ervoor om zich op de eerste plaats in te zetten voor haar medeschrijvers en -schrijfsters. Met haar 90 jaar is Clara zonder meer *la grande dame* van de Vlaamse letteren, die de weg heeft geplaveid voor het succes van menig Vlaamse schrijfster anno 2014.